

Др Ана Човић
Универзитет „Унион-Никола Тесла“
tankosicana@yahoo.com

УДК: 173.4 ; 342.721 ; 2-456.2
Прегледни рад
Примљен: 13.02.2012.

Др Драган Човић
Универзитет „Метрополитан“
covicdragan@gmail.com

АБОРТУС ИЗМЕЂУ ПРАВА НА ЖИВОТ И ПРАВА НА СЛОБОДНО ОДЛУЧИВАЊЕ О РАЂАЊУ

Резиме:

Да ли је абортус метод планирања породице и право зајарановано уставном и законском регулативом или се ради о умислајном лишавању живота фетиуса, питање је које и данас изазива бројне контраверзе. Ставови религија о моралној оправданости абортуса, углавном се многи не разликују. Са друге стране, у ујореднојравној законској регулативи и судској пракси у овој области, могу се уочити битне разлике. Анализом законских решења у нашој земљи и појединих ујореднојравних решења, одговорите се на питање, да ли је право на абортус нејриковено људско право, нужно зло у одређеним ситуацијама или злочин, независно од конкретне ситуације. Колико се ставови званичних религија разликују у односу на ставове законодаваца и да ли је могуће постићи узајамни компромис?

Кључне речи: *Право на абортус, право на живот, одлучивање о рађању, религија и абортус.*

1. Увод

Свако има право на заштиту репродуктивног здравља, а принудни абортуси и принудне стерилизације су забрањене. То значи да право на репродукцију не уживају само особе које могу да рађају природно, већ и стерилне особе којима се омогућују третмани за лечење стерилитета. Право на репродукцију имају и појединци, а не само парови у брачној и ванбрачној заједници. Међутим, и даље постоје различита мишљења о томе да ли је абортус средство за планирање породице или не. Став Светске здравствене организације је да се абортус не сматра средством за планирање породице.

Пошто и прекид трудноће такође доводи до регулисања рађања, појам планирања породице требало би схватити, не само искључиво у вези са спречавањем трудноће, него и у вези са слободним одлучивањем о прекиду трудноће. Абортус је у том случају корективни метод планирања који се примењује онда када до нежељеног зачећа већ дође.

Још су стари Грци и Римљани планирали своје потомство, тако што су прекидали трудноће и користили различита контрацептивна средства. У средњем веку се мало писало и говорило о контрацепцији, а у народу се о томе говорило тајно, путем усменог предања. У 19. веку се јавља масовна жеља за ограничењем рађања деце услед друштвених промена, али како у то време није било доступних заштитних средстава, жене су прекидале нежељене трудноће, а последице су биле велики број умрлих жена и жена које су остајале неспособне да роде, јер су прекиде трудноћа обављале особе без посебне стручне спреме. Постепено се јављају идеје о спречавању последица недопуштених прекида трудноће, а затим и идеја о употреби контрацептивних средстава. У годинама које долазе, пажња ће се усмерити, пре свега, на одговорност према деци и однос међу партнерима.¹

Наша држава је на последњем месту у Европи по броју корисница контрацептивних пилула и хормонске спирале. На прекид трудноће се најчешће одлучују жене које су у браку или дугој вези, а годишње се на абортус одлучи и 6.000 девојака старости од 16 до 19 година. Према подацима који се односе на 2006. годину, стопа укупног фертилитета у Србији (ван подручја Косова и Метохије), износи 1,44 детета по жени, што значи да је ниво рађања око 30% испод потреба простог обнављања становништва (Рашевић: 2008, 14).

Многе младе жене у земљама у развоју користе традиционалне методе за спречавање трудноће, нпр. бајања и разноврзне траве. Неке као средство контрацепције користе и аспириин или антибиотик. Жене у Танзанији и Нигерији сматрају да је најбоље решење за нежељену трудноћу абортус, јер је по њиховом мишљењу много безбеднији по здравље од анти-беби пилула. Сваке године око 42 милиона жена у свету изврши абортус, а 20 милиона то учини илегално.²

У земљама Латинске Америке утицај Римокатоличке цркве је велики и само Куба, Гвајана и Порторико допуштају абортус на захтев жене, а многе друге државе само уколико постоји малформација фетуса или опасност по живот мајке. Абортус није дозвољен у 7 од 34 државе у Латинској Америци.³ Латиноамеричке земље су унеле одговарајућу одредбу у члан 4 став

1 http://www.nedasubota.com/najbolje_vreme_za_roditeljstvo.htm, 07.02.2012.

2 World Health Organization (WHO), (2007), *Unsafe Abortion: Global and Regional Estimates of the Incidence of Unsafe Abortion and Associated Mortality in 2003*, стр. 1.

3 *Facts on Abortion in Latin America And the Caribbean*, Guttmacher Institute, January 2012. Доступно на http://www.guttmacher.org/pubs/IB_AWW-Latin-America.pdf 09.02.2012.

1 Америчке Конвенције о људским правима која гласи: „Свако има право да му се поштује право на живот. Ово ће се право штитити законом, у начелу од тренутка зачећа.“⁴

У Кини постоји политика принудног планирања породице која представља тежак облик кршења људских права. С обзиром на то да је по Закону о планирању породице дозвољено једно дете по породици, бројни су присилни абортуси и насилне стерилизације жена.⁵

2. Став свейских религија према абортусу

Хришћанска црква је одувек сматрала да је абортус убиство, јер плод има душу од момента зачећа, а абортус и убиство су изједначени у учењу св. Василија Великог у IV веку, као и одлуком Цариградског сабора из 692. године. Иако су раније хришћани због абортуса заувек удаљавани од цркве, данас су санкције блаже, па се тако женама које су прекинуле трудноћу, њиховим партнерима који су за тај чин дали сагласност, гинекологима и медицинским сестрама који су извршили прекид трудноће, забрањује учешће у Светом причешћу у ограниченом временском периоду. Православна и католичка Црква оправдавају абортус само ако је живот труднице угрожен и ако је плод већ егзистирао. Неки либералнији протестантски кругови, као разлоге за абортус прихватају и аномалије плода и трудноћу која је последица силовања или инцеста. (Глумбић: 2007, 188).

Јеврејске религијске власти су одобравале абортус у различитим ситуацијама, као нпр. у ситуацији када је медицинским вештачењем утврђено да ће одржавање трудноће утицати да мајка потпуно изгуби слух. Дозвола је добијена и у случају силовања, суицидних идеја насталих због трудноће и због неких здравствених проблема, док захтеви за прекид трудноће због генетских поремећаја плода углавном нису уважавани. (Глумбић: 2007, 188).

У Курану се абортус не помиње, али се наводи да је убиство детета тежак злочин, па се дебата о етичкој оправданости абортуса углавном заснива на утврђивању периода када се ембрион или фетус могу сматрати дететом. Према учењу пророка Мухамеда душа улази у фетус у 120-ом дану, али исламски теолози немају јединствен став о овом питању. Малики школа у северној и црној Африци и Ханбали школа у Саудијској Арабији и Емиратима, дозвољавају абортус до 40 дана трудноће, а Ханафи школа (Турска, Средњи исток и Централна Азија) и Схафи школа (Југоисточна Азија, Ју-

4 Inter-American Specialized Conference on Human Rights, San Jose, Costa Rica, 22 November 1969.

5 New Evidence Regarding China's One-Child Policy Forced Abortion, Involuntary Sterilization, Infanticide and

Coercive Family Planning(2009.), доступно на <http://www.pearlsofchina-thefilm.com/littlejohn1.pdf> 09.02.2012.

жна Арабија и делови источне Африке), дозвољавају абортус до 120-ог дана. Абортус је увек дозвољен само у изузетним случајевима, па се тако ни трудноћа настала као последица силовања не сматра довољним разлогом за абортус, а абортус из еугеничких разлога сматра се дозвољеним. (Глумбић: 2007, 188).

Према хиндуистичком схватању душа и тело се спајају у тренутку оплођења, па је плод личност од момента оплођења и у њему се налази реинкарнирана душа. Хиндуизам се противи абортусу, осим ако прекид трудноће није неопходан да би се мајци спасио живот. (Damian: 2010, 128).

3. Законска регулатива у Републици Србији

У Уставу Републике Србије⁶ члан 63. утврђује „право свакога да одлучује о рађању деце“. Члан 5. Породичног закона⁷ утврђује да жена слободно одлучује о рађању.

У нашем праву се до десете недеље трудноће може извршити прекид трудноће само на захтев бремените жене, уз њену изричиту сагласност, а о захтеву да прекине трудноћу потребно је да се сложи лекар специјалиста акушерства и гинекологије, који је дужан да жену обавести о опасностима и последицама прекида трудноће. И до десете недеље се прекид трудноће не може извршити ако се утврди да би се њиме теже нарушило здравље или угрозио живот жене. За прекид трудноће лица млађег од 16 година, потребна је сагласност родитеља или старатеља, а ако су они спречени, сагласност надлежног органа старатељства. Од десете до двадесете недеље прекид трудноће се сматра изузетним и о њему одлучује конзилијум лекара, а разлози могу бити медицински, еугенички или морални.⁸ Након двадесете недеље, о прекиду трудноће одлучује Етички одбор здравствене установе, који чини пет чланова и пет заменика, међу којима су специјалиста гинекологије и акушерства, педијатрије, неуропсихијатрије, интерне медицине и правник, који имају наставно звање професора медицинског, односно правног факултета, или научни степен доктора медицинских, односно правних наука. Одлучује се једногласно и не постоји право жалбе на одлуку овог тела.⁹ Недозвољен прекид трудноће инкриминисан је чланом 120 КЗ РС, којим се у зависности од начина извршења дела и последица дела, прописују казне затвора од три месеца до дванаест година, у случају када је наступи-

6 Устав Републике Србије, „Службени гласник РС“, бр. 98/2006.

7 Породични закон Републике Србије, „Службени гласник РС“, бр. 18/2005.

8 Закон о поступку прекида трудноће у здравственој установи Србије, „Службени гласник РС“, бр. 16/95.

9 Правилник о броју, саставу и начину рада етичког одбора у здравственој установи, „Службени гласник РС“, бр. 30/95.

ла смрт, тешко нарушавање здравља или друга тешка телесна повреда жене над којом је вршен прекид трудноће¹⁰.

Подаци према којима се у нашој земљи обави годишње око 150.000 абортуса су поражавајући, као и чињеница да свака друга жена не користи контрацепцију.

Да би се пракса масовних прекида трудноћа прекинула, односно, да би се број прекида нежењених трудноћа смањено, неопходно је радити на подизању свести становништва о значају овог проблема. У ту акцију би требало укључити средства јавног информисања, универзитете, стручњаке и све заинтересоване појединце. Људи морају постати свесни да је планирање породице њихово право, али да то право подразумева и одговорност према себи, партнеру и још нерођеном детету. Ако и прихватимо да је абортус корективни метод планирања породице, он свакако није пожељан, јер су последице абортуса далекосежне. Поред могућих здравствених компликација, абортус је и психичка траума за сваку жену. Највећа траума је за младе девојке. Један од узрока је и чињеница да је секс табу тема у већини породица, док у школама не постоји предмет сексуално васпитање. Наше становништво се представља као врло патријархално и традиционално, и већина ће поносно рећи да негују „праве породичне вредности“. То, по правилу значи, одсуство искреног и отвореног односа са децом и непостојање комуникације која је врло важна за њихов развој и представља основу за изградњу одговорних и самосвесних личности.

4. Историја легализовања абортуса у САД и данашња политика у области планирања породице

4.1. Случај Роу против Вејда

У овом случају, Врховни суд је по тужби тужиље која је тужбу поднела због закона Тексаса који је забрањивао абортус, донео одлуку да је абортус уставно право и да жена има право да слободно одлучује о рађању. У међувремену, док је чекала на судску одлуку, тужилца се породила, али је одлука значајна јер је њеним доношењем абортус легализован у целој држави (*Case of Roe v. Wade*, 410 U. S. 113, од 22. 01. 1973).

Последице ове судске одлуке биле су пад броја чедоморстава, напуштене новорођенчади, деце дате на усвајање и бракова под принудом. Међутим, противници абортуса истичу, да је од момента доношења ове пресуде до данас, права на живот лишено око четрдесет милиона Американаца.

¹⁰ Кривични законик Републике Србије, „Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05 и 107/2005, 72/09, 111/09.

4.2. Ревидирање „Мексико Сити политике“

Председник САД Барак Обама у јануару 2009. године, потписао је уредбу којом се укида забрана финансирања међународних група за планирање породице које промовишу абортус. Овом одлуком ревидира се тзв. „Мексико Сити политика“, коју је на конференцији Уједињених нација 1984. године иницирао председник Роналд Реган. Од невладиних организација се захтевало, да се пре примања средстава америчке владе сложе, да неће обављати ни активно промовисати абортус као начин планирања породице. И председник Џорџ Буш је сматрао да новац пореских обвезника не треба да буде коришћен за плаћање и промовисање абортуса. Групе за борбу против абортуса, критиковале су Обамину одлуку о укидању забране.¹¹ Групе које подржавају ову одлуку истичу, да је забрана довела до смањења средстава за међународне организације, које пружају услуге планирања породице и здравствене заштите у сиромашним државама. На тај начин, многим женама је ускраћена контрацепција и друге здравствене услуге, а последице су биле велики број илегалних абортуса и смрти.

5. *Пракса Европског суда за људска љрава у области заштитне љрава фејуса (обим љримене љрава на живој из члана 2 ЕК)*

Конвенција о људским правима¹² у члану 2 утврђује, да је право свакога на живот заштићено законом и да нико не сме бити намерно лишен живота, осим приликом извршења судске пресуде на смртну казну за кривична дела за која је та казна предвиђена законом. У ставу два истог члана се утврђује, да није у супротности са одредбама овог члана ни лишење живота произашло из употребе силе, која је била нужно потребна при одбрани било које особе од противправног насиља, при законитом хапшењу или спречавању бекства особе која је законито лишена слободе и ради сузбијања побуне или немира у складу са законом. У Конвенцији не пише када живот почиње и када се завршава, што је спорно у односу на законе који дозвољавају прекид трудноће или еутаназу.

У државама чланицама Савета Европе нема опште сагласности о абортусу, па се и Суд уздржавао од доношења чврстих ставова по том питању. Закони о абортусу су различити у земљама Европске уније. На Малти је намерни прекид трудноће законом забрањен, а у Ирској је дозвољен само уколико

¹¹ „Када се суочавамо сваког јутра са све дубљом финансијском кризом, за амерички народ је увреда спасавање индустрије абортуса“ (Шармејн Јест, председница групе „Американци уједињени за живот“).

¹² Европска конвенција о људским правима, Савет Европе, 1950. године („Сл. лист СЦГ- Међународни уговори“, бр. 9/03).

је неопходан да би се спасио живот мајке.¹³ У већини земаља Европске уније абортус се може обавити до 12. недеље трудноће, осим у Шведској у којој је намерни прекид трудноће дозвољен до 18. недеље трудноће. Шведска има најлибералнији закон о абортусу, јер је абортус могуће обавити и у 22. недељи трудноће уз посебну сагласност стручњака, а малолетницама није потребна писмена сагласност родитеља. (Abortion Act of 1974, SFS 1974:595).

Питање могућности абортуса у односу на право фетуса на живот, чини се, остаје у границама процене државе у складу са њеним законодавством. У свим предметима у којима су будући очеви оспоравали либералне законе о абортусу у односу на право фетуса на живот у складу са чланом 2. Конвенције, Европски суд за људска права је сматрао да ти закони успостављају правичну равнотежу, и користећи дискреције државе, одбацио пријаве као очигледно неосноване. Ти закони су допуштали абортус по захтеву у раној фази трудноће, а у неким случајевима и у одмаклој трудноћи, уколико је постојала озбиљна опасност по живот или здравље жене или опасност од абнормалног фетуса.

5.1. *Случај Патон против УК*

У овом случају, Суд је сматрао да је живот фетуса тесно повезан са животом труднице и да се не може посматрати одвојено од њега. Ако би се прихватило да члан 2 Конвенције обухвата фетус, његова заштита би се на основу тог члана сматрала апсолутном у одсуству изричитог ограничења. То би значило, да је абортус забрањен и ако наставак трудноће озбиљно угрожава живот труднице, као и да се „нерођени живот“ фетуса сматра вреднијим од живота труднице. Такво тумачење би било супротно предмету и сврси Конвенције (*Case of Paton v. UK*, No. 8416/78 од 13. 05. 1980).¹⁴

5.2. *Случај А. Т. против Пољске*

Жалиља је била самохрана мајка са троје деце, која је патила од очне болести. Она није могла да распознаје предмете удаљене више 1,5 метара,

¹³ *World Abortion Policies 2011*, United Nations, Department of Economic and Social Affairs: Population division, <http://www.un.org/esa/population/publications/2011abortion/2011wallchart.pdf>, 09.02.2012.

¹⁴ Супротно томе, у случају Р.Х. против Норвешке, Суд је констатовао да би у одређеним околностима члан 2 могао да се примени на фетус. Суд је закључио да не мора да решава да ли би фетус могао да ужива заштиту на основу члана 2, али не искључује да под одређеним околностима то може бити случај, без обзира на то што се државе уговорнице разилазе око тога да ли и у којој мери члан 2 штити нерођени живот.

Образложење је непотпуно, јер ни у овом случају суд није рекао које би то околности могле бити. *Case of R.H. v. Norway*, No. 17004/90 од 19. 05. 1992.

и примала је месечну инвалиднину у износу од 140 евра. Када је затруднела 2000. године, лекари су јој рекли да може да ослепи, уколико се одлучи на порођај, али су одбили да јој издају уверење на основу кога би имала право на абортус. Иначе, Пољска у којој је утицај Католичке цркве велики, има један од најстрожих закона о абортусу.

Суд је обавезао Пољску да жалиљи исплати на име одштете 25.000 евра и 14.000 евра на име судских трошкова. Суд је у образложењу навео, да се жалиљи вид значајно погоршао након порођаја и да је она данас инвалид, јер су јој строгим пољским законом о забрани абортуса ускраћена људска права (*Case of Tyśiac v. Poland*, No. 5410/03 од 20. 03. 2007).

5.3. *Случај Босо против Италије*

У случају Босо против Италије, Суд је сматрао, да и ако се претпостави да би у одређеним околностима могло да се прихвати да фетус има права заштићена чланом 2 Конвенције, у конкретном предмету, иако подносилац пријаве није навео број недеља које су протекле пре абортуса или тачан разлог због којег је извршен, доказни материјал показује да је трудноћа прекинута у складу са законом. Мишљење Суда је било да одредбе закона успостављају правичну равнотежу између потребе да се осигура заштита фетуса, а са друге стране, да се заштити и интерес жене. Држава није прешла границе својих дискреционих права. (*Case of Boso v. Italy*, No. 50490/99 од 05. 09. 2002).

Може се закључити, да је данас у већини земаља побачај легализован законима, који ипак постављају неке услове да би се побачај могао извршити. Тежи се помирењу сукобљених права, на тај начин што се уважава интерес здравља жене и показује забринутост за судбину нежељене деце.

6. *Закључна разматрања*

Данас је све мање породица са двоје и више деце. Све је више развода. Савремена породица се детерминише у правцу брачне заједнице са једним дететом, а све чешће и као ванбрачна заједница, јер постоји тенденција смањивања броја склопљених бракова услед повећања неповерења у ту институцију. Повећава се и број жена које се одлучују да роде и подижу дете саме, без очекивања помоћи од биолошких очева. Друштвена клима и схватања су се променили, па тако више није срамота бити разведен, неудат или имати ванбрачно дете. Постоје жене које заиста не желе децу, и које се свакодневно суочавају са осудом околине. Оне се квалификују као ненормалне, егоистичне итд., и у свакој ситуацији им се уз име и презиме прилепљује и етикета да немају децу. Иста је ситуација и са женама које не могу да имају децу, али пошто то није био њихов лични избор, са коментарима околине

се теже и носе. У нашем друштву, за већину људи, врхунац самопотврђивања за жену је мајчинство. То илуструје и чувена реченица: „Остварила се и на послу и као мајка...“. У супротном је неостварена. Притисак средине се најбоље осликава кроз питања родбине када ће ко да се уда, ожени, добије дете, јер ето „време је“. Последица тог притиска је велики број жена које се након 30-е године, панично удају и/или рађају дете са било ким, јер то тако треба. Слободно одлучивање о рађању, код нас, није правило. Међутим, не постоје животни шаблони, обрасци и калупи који се морају поштовати. Постоји обавеза да испоштујемо свој живот и да га испунимо, радећи оно што желимо, када заиста желимо. Не због неког другог, традиције, средине, година, предрасуда. Када ће то бити, неизвесно је, али све док се на рађање буде гледало као на „женин дуг пред Богом, мужем, државом и друштвом...“ (Спасић:2002, 184), помака неће бити. Својевремено је професор правног факултета и књижевник др Марко Младеновић изјавио:

„Треба хитно народу ставити под нос, уместо географске, демографску карту да би се упознао са својом судбином: ускоро ћемо остати без потомства и то ће бити крај.“¹⁵

И када се не обраћају директно, овакве и сличне поруке упућене су на првом месту женама. Поставља се питање, зашто жене које су некада маштале да имају троје деце, не желе више ни двоје и шта држава ради да подстакне рађање деце? Србија је четврта земља у свету по броју становника старијих од 65 година, а просечна старост њених грађана је 41,3 године. Према обрасцу који користе демографи, када број старих преко 60 година буде два и по пута већи од броја младих до 19 година, почиње крај једног народа. На југу Србије постоје места у којима је број старих четири и по пута већи од броја младих. Са друге стране, на Косову и Метохији је просечна старост становништва 23,5 година, што је најбоље доба за репродукцију. Међу становништвом КиМ је чак 54 одсто деце, односно сваки други становник је дете млађе од 19 година.¹⁶

Можда би узоре требало тражити у државама попут Француске која представља земљу са развијеном политиком за повећање наталитета. Са 1,9 деце по жени, Француска се приближава Ирској, која са 1,99 деце по жени представља водећу државу у Европи. Француски експерти тврде да се само четвртина повећане популације може објаснити имиграцијом, а да највећи утицај на повећање наталитета имају прогресивни дечји додаци, разни једнократни породични додаци, породилско и родитељско одсуство које могу користити оба родитеља, подстицајна кредитна и стамбена политика, флексибилно радно време за мајке и бонуси приликом куповине. Дечји додаци расту линеарно за свако следеће дете, од друге до пете године. Осим што је

¹⁵ Србија све старија и све мање рађа, Глас јавности од 10. 02. 2005.

¹⁶ http://www.srbizasrbe.net/index.php?option=com_content&task=view&id=1285&Itemid=73, 09.02.2012.

за запослене мајке укинут порез, понуђено им је и 750 евра месечно у току годину дана за треће дете.¹⁷

Компромис између права на живот и права на слободно одлучивање о рађању налази се тако, што се претпоставља да заматак до извесног периода трудноће није субјект са правом на живот, или да претежу интереси мајке уколико јој је здравље угрожено. Такође, сматра се да би рађање детета које је последица силовања или инцеста, било противно достојанству мајке и интересима детета. Иако је уставном и законском регулативом, као и судском праксом, неспорно признато право жене на избор, ово право не би требало да се злоупотребљава. Злоупотребљено је у сваком случају када се абортус као интервенција могао избећи благовременом контрацепцијом. Стога, абортус не треба схватити као редован метод планирања породице, већ као опцију којој се прибегава у ситуацијама када се трудноћа из неког оправданог разлога не може одржати.

У осталим случајевима, он је последица непостојања свести о неопходности планског реализовања породице. Противници абортуса, такође, истичу да он утиче на смањивање наталитета. Међутим, ово се не би могло прихватити као тачно, јер се према подацима УН из 2001. године, Француска налазила међу земљама које имају најлибералнији став према побачају, што показује да осим пораста наталитета, њен модел има и породичне, здравствене и социјалне циљеве.

Право на абортус и слободно одлучивање о рађању не може се доводити у питање, јер би супротно значило повреду принципа забране смањивања достигнутог нивоа људских права. Међутим, то не искључује моралну одговорност жене према нерођеном детету, што подразумева развијање свести о нужности планског реализовања трудноће и употребе контрацептивних средстава.

Литература

Damian Constantin-Iulian (2010), Abortion from the perspective of eastern religions: Hinduism and Buddhism, *Romanian Journal of Bioethics*, br. 1/2010, str. 124–136.

Facts on Abortion in Latin America And the Caribbean (2012) Guttmacher Institute, Доступно на http://www.guttmacher.org/pubs/IB_AWW-Latin-America.pdf 09.02.2012.

Француски модел за поштомство, Политика од 03.11.2009., <http://www.poitika.rs/rubrike/Tema-nedelje/Gde-su-deca/t6261.lt.html>
http://www.nedasubota.com/najbolje_vreme_za_roditeljstvo.htm,

¹⁷ Француски модел за потомство, Политика од 03.11.2009., <http://www.poitika.rs/rubrike/Tema-nedelje/Gde-su-deca/t6261.lt.html>, 07.02.2012.

http://www.srbizsrbe.net/index.php?option=com_content&task=view&id=1285&Itemid=73

New Evidence Regarding China's One-Child Policy Forced Abortion, Involuntary Sterilization, Infanticide and Coercive Family Planning (2009), доступно на <http://www.pearlsofchina-thefilm.com/littlejohn1.pdf> 09.02.2012.

Sveto pisamo staroga i novoga zavjeta (1871): prevod Đure Daničića (stari zavet) i Vuka Stefanovića Karadžića (novi zavet), Izdanje Britanskoga i inostranoga biblijskoga društva, Beograd.

World Abortion Policies 2011, United Nations, Department of Economic and Social Affairs: Population division.

<http://www.un.org/esa/population/publications/2011abortion/2011wallchart.pdf>, 09.02.2012

World Health Organization (WHO), (2007), *Unsafe Abortion: Global and Regional Estimates of the Incidence of Unsafe Abortion and Associated Mortality in 2003*.

Глумбић, Н. (2007), Етичке дилеме у превенцији и третману ометености, у зборнику, *Нове тенденције у специјалној едукацији и рехабилитацији*, Београд, 187–212.

Кур'ан

Рашевић Мирјана (2008), Да ли је евидентирани број абортуса у Србији реалан, *Синановништво*, бр. 2/2008, стр. 7–21.

Спасић, Биљана (2002), *Зашто Срби не спајају*, Крагујевац.

Србија све стварија и све мање рађа, Глас јавности од 10. 02. 2005.

Правни документи

Abortion Act of 1974 (SFS 1974:595)

Америчка Конвенција о људским правима, Inter-American Specialized Conference on Human Rights, San Josi, Costa Rica, 22 November 1969.

Европска конвенција о људским правима, Савет Европе, 1950. године („Сл. лист СЦГ- Међународни уговори“, бр. 9/03).

Породични закон Републике Србије, „Службени гласник РС“, бр. 18/2005.

Устав Републике Србије, „Службени гласник РС“, бр. 98/2006.

Судске одлуке

Case of Roe v. Wade, 410 U. S. 113, од 22. 01. 1973.

Case of Paton v. UK, No. 8416/78 од 13. 05. 1980.

Case of Bosso v. Italy, No. 50490/99 од 05. 09. 2002.

Case of Tysiac v. Poland, No. 5410/03 од 20. 03. 2007.

Ana Čović, PhD

University „Union-Nikola Tesla“
E-mail: tankosicana@yahoo.com

Dragan Čović, PhD

University „Metropolitan“
E-mail: covicdragan@gmail.com

**ABORTION BETWEEN RIGHT TO LIFE AND
THE RIGHT TO FREELY PROCREATE**

Summary:

Is abortion a method of family planning and a right guaranteed by the constitution and by legislation or is it a case of intentional killing of the fetus? This is an issue that still causes many controversies. Religious attitudes to the moral justification of abortion generally do not differ. On the other hand, the comparative legislation and case law in this area reveals significant differences. The analysis of legal regulations in our country, and some comparative solutions, will enable us to attempt to answer the question as to whether the right to abortion is a primary human right, a necessary evil in certain situations, or a crime, regardless of the specific situation. As far as the official religions are concerned, they have different positions in relation to the attitudes of legislators. Is it possible to agree a mutual compromise?

Key words: *The right to abortion, the right to life, to procreate, religion and abortion.*